

בס"ד

אוכלוסייה: כתבה וערכה שירה חייט

א. מושגים באוכלוסייה:

שיעור הפריון-

דמוגרפיה-

שיעור הילודה-

שיעור התמותה-

שיעור הריבוי טבעי-

מומנטום דמוגרפי-

תוחלת חיים-

אוכלוסייה יצרנית-

אוכלוסייה תלויה-

יחס תלות-

הזדקנות אוכלוסייה-

התפוצצות האוכלוסייה-

כושר נשיאה-

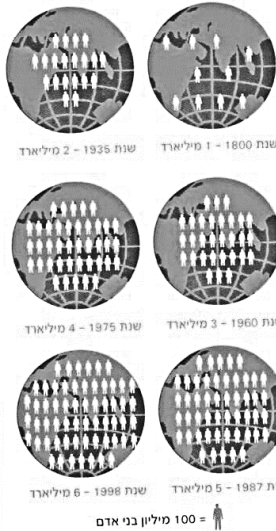
ב. פתיחה:

בימינו אוכלוסיית העולם גדלה במהירות

מאז הופעתו של המין האנושי על פני כדור הארץ מספר תושבי העולם הולך וגדל בהתמדה, ואולם לא תמיד היה גידול האוכלוסייה מהיר כפי שהוא בימינו. במשך רוב תולדותיה גדלה אוכלוסיית העולם בהדרגה ובאיטיות רבה, ועד המאה ה-18 הגיע מספר בני האדם בעולם ל-1 מיליארד. והנה במהלך המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20 - תוך 130 שנה בלבד - הוכפל מספרם של בני האדם בעולם והגיע ל-2 מיליארד. במהלך המאה ה-20 הואץ הגידול עוד יותר ואוכלוסיית העולם הוכפלה תוך 40 שנה בלבד. כיום, כאמור, הואט קצב גידול האוכלוסייה בעולם, אולם הוא עדיין מהיר. על פי תחזיות של האו"ם יחיו על פני כדור הארץ בשנת 2050 יותר מ-9 מיליארד בני אדם!

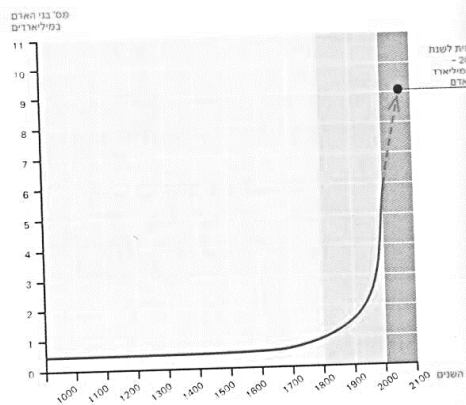
!
כל יום מתוספים לעולם כ-220,000 בני אדם!

הגידול באוכלוסיית העולם מ-1 מיליארד ועד 7 מיליארד

מקור: Population Reference Bureau, 2006

הגידול באוכלוסיית העולם במהלך ההיסטוריה

מה רואים בתרשים הזה? מדוע?

מדוע אוכלוסיית העולם הולכת וגדלה ב200 שנה האחרונות???

מהפכה חקלאית:

תהליך של התערבות האדם בייצור המזון ובעשייתו

שלב ראשון:

- _____

- _____

- _____

שלב שני:

השלב השני כולל בתוכו את המהפכה התעשייתית הכללית שהתרחשה בעידן זה בעולם.

- _____

- _____

ג. ילודה:

שיעורי הילודה משתנים בין מדינות מפותחות ללא מפותחות, הדבר תלוי במספר גורמים כגון:

1. דת, תרבות, מסורת ומנהג המקום:

2. רמת ההשכלה ותכנון המשפחה:

3. מעמד הילדים במשפחה:

4. מעמד הנשים וגיל הנישואים:

העולם נמצא במגמת ירידה בילודה ובכל זאת האוכלוסייה בעולם גדולה מאד, מדוע?

ד. תמותה:

ב2000 שנה האחרונות חלה ירידה בשיעורי התמותה בכלל המדינות בעולם. הסיבות

לקך הם:

- רפואה-

- תברואה-

- היגיינה-

עם זאת עדין ניתן לראות הבדלים בין מדינות העולם השונות בתוחלת החיים:

הקשר בין השלבים של מודל התמורה הדמוגרפית לרמת הפיתוח של המדינות:

מודל כללי שמשנתנה בין מדינה למדינה:

במדינות מפותחות-

מדינות מעבר-

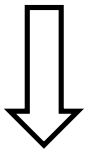
מדינות לא מפותחות-

היישום של המודל התמורה הדמוגרפי:

קשה לדעת האם מתי ואם בכלל המדינות שטרם עברו את ארבעת השלבים, יעברו אותם כיוון שא"א לחזות איך ומה יהיה.

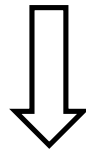
ו. הרכב הגילים של האוכלוסייה-

האוכלוסייה מחולקת לגברים ונשים בשלושה גילאים מרכזיים:

**אוכלוסיית המבוגרים-
קשישים:**
נחשבת כאוכלוסייה

במדינות לא מפותחות,
כיוון שלמדינה אין יכולת
לתמוך בהן.

אוכלוסייה בוגרים-
קבוצת ה _____
גילאים: _____
ובמדינות מפותחות הגיל
הוא: _____

אוכלוסייה תלויה:
קבוצת ה _____
גילאים: _____
ובמדינות מפותחות הגיל
הוא: _____

ניתוח פירמידה

בסיס הפירמידה- בסיס רחב מלמד על שיעור ילודה גבוה בשל: דת, נישואין בגיל צעיר, מעמד אישה נמוך, השכלה נמוכה, וילדים המהווים כוח עבודה. ילדים הם כבוד למשפחה.

בסיס רחב מעיד על מדינות מתפתחות כמו: מדינות אפריקה, מזה"ת, דרום מזרח אסיה. בסיס צר מלמד על שיעור ילודה נמוך בשל: נישואין בגיל מבוגר יותר, השכלה גבוהה, חיים חילוניים, שימוש באמצעי מניעה, מעמד אישה גבוה. בסיס צר מעיד על מדינות מפותחות כמו: ארה"ב, מערב אירופה.

קודקוד הפירמידה- קודקוד צר מעיד על תוחלת חיים קצרה, מעט מהאוכלוסייה מגיעים לגיל מבוגר פחות מ-10% הסיבות הן: רפואה, תברואה, תזונה, היגיינה ברמה ירודה. קודקוד צר מאפיין מדינות מתפתחות.

קודקוד רחב מעיד על תוחלת חיים ארוכה, אוכלוסייה רבה מגיעה לגיל מבוגר כ-10% -20%. הסיבות: רפואה, תזונה, תברואה, היגיינה ברמה גבוהה, רמת החיים הכללית גבוהה. מאפיין מדינות מפותחות.

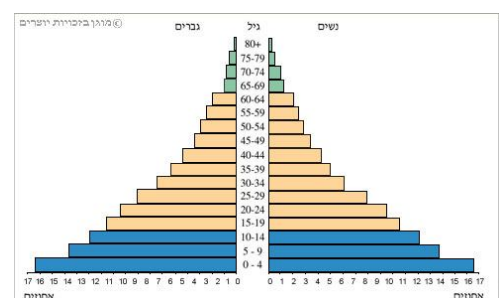
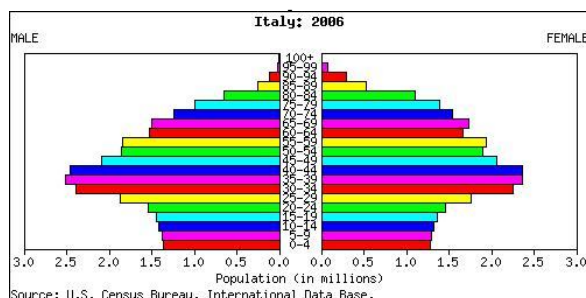
אוכלוסייה צעירה "תלויה"- אוכלוסיית הילדים עד גיל 15 זוהי אוכלוסייה התלויה כלכלית על ההורים. (במדינות מתפתחות חלק ניכר מהילדים בני 15 נכנסים לשוק העבודה)

ככל שהאחוז האוכלוסייה התלויה הצעירה גבוה יותר, מצבה של המדינה גרוע יותר כי המדינה צריכה להשקיע במזון בסיסי, בשירותים בסיסיים כמו רפואה, חינוך. במדינות מתפתחות אחוז האוכלוסייה הצעירה התלויה נע בין 30%-55%. במדינות מפותחות האוכלוסייה התלויה היא עד גיל 20 (סיום לימודים) היא מהווה פחות מ-30%. במצב בו האוכלוסייה הצעירה מהווה עד שליש מכלל אוכלוסיית המדינה, כלכלת המדינה יכולה להתפתח. מדינה יכולה להקצות משאבים לא רק במזון ובמוצרי ושירותי בסיס.

אוכלוסייה מבוגרת- מוגדרת כ- גילאי 65+. במדינות המתפתחות גם האוכלוסייה המבוגרת נחשבת ל"תלויה" כי לרובה אין תנאים סוציאליים. הם נשענים כלכלית על ילדיהם העובדים. במדינות המפותחות רוב האוכלוסייה המבוגרת מסודרת כלכלית וחיה מכספי הפנסיה והשירותים הסוציאליים ולכן אינה אוכלוסייה "תלויה".

הקבוצה היצרנית- זוהי האוכלוסייה העובדת בגילאי 15-65 במדינות המתפתחות. וגילאי 65-20 במדינות המפותחות. הם אלה המכניסים כסף למדינה, והם מחזיקים את האוכלוסייה הצעירה והמבוגרת "התלויה". ככל שאחוז היצרנים גבוה יותר כך היכולת הכלכלית של המדינה יכולה להיות טובה יותר. לרוב אחוז האוכלוסייה היצרנית במדינות מתפתחות הוא בסביבות 50%. במדינות מפותחות 60%+.

צורת/מבנה הפירמידה- צורת משולש מאפינת מדינות מתפתחות (בסיס רחב, קודקוד צר) צורת מלבן- מאפינת מדינות מפותחות (בסיס צר, קודקוד רחב).

כיום!!

אנו רואים בעולם שתי מגמות בולטות:

א. המדינות הלא מפותחות והמדינות מעבר (ביניים) - גידול אוכלוסייה מהיר בשל:
ילודה _____ ותמותה _____.

התוצאות:

1. חוסר במקומות עבודה -

2. קריסת תשתיות -

3. חוסר במזון -

ניסיון
להתמודד:

על מנת להתמודד עם ריבוי האוכלוסייה הגבוהה המדינות מנסות:

כיצד:

א.

ב.

ב. המדינות המפותחות מתמודדות עם אוכלוסייה שהולכת ומזדקנת.
ילודה _____ ותמותה _____.

התוצאות:

1. גידול של האוכלוסייה המפרנסת ביחס לאוכלוסייה הלא מפרנסת-

2. קושי בסיפוק צרכי הקשישים-

ניסיון
להתמודד:

על מנת להתמודד עם הזדקנות האוכלוסייה:

כיצד:

א. _____

ניסיון זה גם כן יוצר קשיים מכיוון ש:

1. קשה למצוא עבודה בגיל מבוגר.
2. הצעירים מחכים שנין למשרות בחירות\ לקידום בעבודה.

ב. _____
